

Analyse Wetsvoorstel variabele pensioenuitkeringen

Inleiding

Met interesse hebben wij kennisgenomen van het concept wetsvoorstel 'Variabele pensioenuitkering' dat op 9 juli jl. door staatssecretaris Klijnsma voor openbare consultatie is gepubliceerd. Met het oog op reactie op deze consultatie delen wij u in voorliggende analyse onze vragen en opmerkingen ten aanzien van het concept wetsvoorstel. Voor het overige verwijzen we naar de reactie van de Pensioenfederatie op de consultatie, die wij steunen.

Kern van het wetsvoorstel

Bij een variabele pensioenuitkering wordt er doorbelegd na pensionering en wordt de pensioenuitkering jaarlijks aangepast op basis van de beleggingsresultaten, veranderingen in de levensverwachting en het sterfteresultaat. De pensioenuitkering is daarmee risicodragend.

Het doorbeleggen na de pensioendatum heeft volgens de staatssecretaris als voordeel dat dit in potentie kan leiden tot een hoger beleggingsrendement en daarmee een hoger pensioen. Tegenover een hoger verwacht rendement staan uiteraard hogere beleggingsrisico's voor de deelnemer. Het geven van de keuzemogelijkheid voor een variabel pensioen maakt de premieovereenkomst minder afhankelijk van de marktrente op één aankoopmoment, de pensioendatum, omdat ook de rendementen die na pensionering behaald worden mede bepalend zijn voor de hoogte van de uitkering. Het doorbeleggen kan ofwel op individuele basis gedaan worden, of in een beleggingscollectief waarmee rendementsschokken gezamenlijk gedeeld worden.

Vragen en opmerkingen bij het wetsvoorstel

Wij vinden het positief dat deelnemers van premiereregelingen met dit wetsvoorstel de mogelijkheid tot doorbeleggen na pensionering krijgen. Dit kan de afhankelijkheid van het conversiemoment aanzienlijk verminderen, en kan deelnemers indien gewenst in staat stellen langer te profiteren van risicopremies in de beleggingsportefeuille. Ook is het goed dat een deelnemer die de bestaande methodiek van een vast jaarlijkse uitkering zonder beleggingsrisico prefereert, deze mogelijkheid behoudt.

Wij hebben echter ook enkele vragen bij een aantal onduidelijkheden die het wetsontwerp in onze ogen nog bevat. Op hoofdlijnen merken we op dat een aantal onderdelen momenteel zo is ingevuld dat dit ertoe kan leiden dat de premieovereenkomst zowel administratief als communicatief moeilijker uitvoerbaar wordt. Zie onze vragen en opmerkingen bij de consultatie. Daarnaast lijkt het verschil in berekeningswijze van de jaarlijkse uitkering tussen het individuele en collectieve toedelingsmechanisme onlogisch. Tot slot zien wij bij nadere invulling van de prudent person-regel een risico dat deze regel van een open norm verandert in kwantitatieve

rekenregels, waardoor het principle-based karakter van de prudent person-regel verdwijnt.

Wij hebben tevens vragen over de vormgeving van het doorbeleggen na de pensioendatum. Hiervoor zijn in het wetsvoorstel verschillende mogelijkheden bekeken. Een mogelijkheid is de aankoop van een variabele levenslange uitkering waarbij deelnemers geen eigen pensioenkapitaal hebben, maar een variabele aanspraak op de collectieve pot. Een andere mogelijkheid om doorbeleggen na de pensioendatum vorm te geven is het systeem met een individueel pensioenvermogen dat na pensionering door de deelnemer belegd wordt, en waaraan jaarlijkse uitkeringen onttrokken worden. Het kabinet spreekt een voorkeur voor de eerste vorm uit, maar in de vormgeving van de mechanismes waarmee schokken in de uitkeringen verwerkt worden wordt ons niet geheel duidelijk hoe een en ander moet gaan werken. Hierna treft u onze vragen en opmerkingen bij de verschillende onderdelen van de consultatie in detail aan.

Vragen en opmerkingen bij de consultatie

Algemeen

- De variant van een individueel pensioenvermogen dat na pensionering door een deelnemer gebruikt wordt om pensioenuitkeringen aan te onttrekken wordt, wordt in de memorie van toelichting minder aantrekkelijk bevonden dan de variant met levenslange uitkering, op basis van een rapport van LCP. In het rapport van LCP wordt er echter van uitgegaan dat er geen collectieve deling van het langlevensrisico plaatsvindt. Zonder deze collectieve deling van het langlevensrisico is het onttrekken van uitkeringen aan het gespaarde kapitaal inderdaad ongunstig. Bij de uitwerking van de persoonlijke pensioenrekening wordt uitdrukkelijk wel rekening gehouden met het collectief delen van het langlevensrisico. Is ook de variant op basis van individueel pensioenvermogen waarbij het langlevensrisico wel gedeeld wordt minder aantrekkelijk dan de variant op basis van een levenslange variabele uitkering?
- Het risicotoedelingsmechanisme in de collectieve variant lijkt erg op het aanpassingsmechanisme financiële schokken (AFS) en het levensverwachtingsaanpassingsmechanisme (LAM) uit het (reële) FTK, maar de technische uitwerking van het mechanisme is niet helder gedefinieerd. Hoe gaat het toedelingsmechanisme precies werken?

Aanpassingen Pensioenwet

- Artikel 52.2: beleggingen en zorgplicht. Pensioenuitvoerder moet risicohouding van deelnemers en pensioengerechtigden vastleggen tbv beleggingsbeleid. Moet dit op individueel niveau?
- Artikel 52.3: Bij een premieovereenkomst met beleggingsvrijheid dient de pensioenuitvoerder de deelnemer of gewezen deelnemer de mogelijkheid te bieden de verantwoordelijkheid voor de beleggingen over te nemen. Wordt hier echt bedoeld dat deelnemers zelf moeten gaan beleggen?
- Artikel 52.5: Wat is het precieze verschil tussen 52.2 en 52.5? In 52.2 staat dat risicohouding vastgelegd moet worden tbv het beleggingsbeleid, in 52.5 tbv beleggingsprofielen. Geldt 52.2 als het fonds het beleggingsbeleid bepaalt en 52.5 als de deelnemer zelf zijn beleggingen kiest?
- Artikel 63a.2: Het sterfteresultaat wordt alleen via collectieve toedeling verwerkt; betekent dit dat deelnemers/gepensioneerden die voor een individuele variabele uitkering kiezen niet met het sterfteresultaat geconfronteerd worden? Of betekent

- dit dat er een apart collectief toedelingsmechanisme is voor het sterfteresultaat dat altijd voor alle deelnemers in een regeling geldt?
- Artikel 63a.4: Tijdsevenredige toetreding: betekent dit dat een deelnemer die besluit 5 jaar voor pensioenrichtleeftijd toe te treden tot het collectief dat in 5 jaarlijkse stappen van 20% van zijn opgebouwde kapitaal moet doen?
 - Artikel 63a.6/7: De projectierente voor het collectieve toedelingsmechanisme is de risicovrije rente. Voor individuele toedeling mag de projectierente gebaseerd worden op een gemaximeerd verwacht rendement.
 - o Is de projectierente ook bepalend voor de initiële hoogte van de uitkering op pensioendatum?
 - o Betekent dit dat bij een collectief toedelingsmechanisme een groter deel van de schok direct verwerkt moet worden?
 - Artikel 80a.1a: Zijn er pensioenfondsen die geen vastgestelde uitkeringen uitvoeren?

Memorie van Toelichting

- Hoofdstuk 2, p.16: wat is het verschil tussen de variabele uitkering en doorbeleggen na pensioendatum uit het LCP-rapport?
- Hoofdstuk 3.i.2, p.21: Halverwege de alinea staat de zin: '*De term 'macro' geeft aan dat het gaat om een prognose op landelijk niveau, aansluitend bij de toedelingskring.*' Wat wordt met het laatste stuk van deze zin bedoeld?
- Hoofdstuk 3.ii, p.22: Halverwege de pagina: *micro langlevens risico wordt verzekerd, dus moet er sprake zijn van een voldoende groot collectief.* Betekent dit dat kleine fondsen alleen een levenslange uitkering mogen aanbieden als het micro-langlevens risico herverzekerd is?
- Hoofdstuk 3 pag. 23 net boven sectie ii: De formulering hier, "*kan dit resultaat tot uitdrukking komen*", wekt de indruk dat er een keuze is. Maar is dat het geval?
- Hoofdstuk 3.ii, p.23: Hier wordt de mogelijkheid van doorbeleggen obv individueel kapitaal toegestaan. Is dit dan wel op basis van een verwachte gelijkblijvende uitkering, of wordt die restrictie niet opgelegd?
- Hoofdstuk 3.iv, p.24: Verschillende risicofactoren kunnen verschillende toedelingskringen kennen. Wegen de voordelen van deze flexibiliteit op tegen de nadelen van een ingewikkelder regeling en verdelingsmechanisme, plus de hogere administratieve complexiteit?
- Hoofdstuk 3.v, p.25/26: Door een hogere projectierente toe te staan bij individuele toedeling van risico's dan bij collectieve, is de initiële uitkering bij individuele toedeling hoger dan bij collectieve toedeling. Dit lijkt een onlogisch onderscheid, zeker gezien het verplichte gebruik van het gesloten mechanisme voor het verwerken van schokken. Is het niet verstandig de projectierente voor beide varianten gelijk te trekken?
- Hoofdstuk 3.vi. p.28/29: De nadere uitwerking van zorgplicht en prudent person regels zal in lagere wetgeving plaatsvinden. Hierdoor is op basis van het wetsontwerp bijzonder moeilijk in te schatten wat de verplichten voor pensioenuitvoerders die hieruit voortvloeien precies zijn. Zoals in de inleiding opgemerkt brengt nadere invulling in lagere regelgeving het risico met zich mee dat de prudent person-regel zijn karakter van open norm verliest.
- Hoofdstuk 3.vi. p.30: Het kiezen voor een vaste uitkering moet op pensioendatum mogelijk blijven, ook als een deelnemer reeds in tijdsevenredige stappen toetreedt tot het collectief in de jaren voor pensionering. Houdt dit in dat een

deelnemer die toetreedt tot het collectief ook altijd informatie dient te ontvangen over zijn vooruitzichten onder een vaste uitkering?

- Hoofdstuk 4, p. 34/35, nalevingskosten: De structurele lasten van het wetsvoorstel worden geraamd op 1,8 mln, veroorzaakt door vijf soorten nalevingskosten (zie de opsomming op p. 34). Hoe zijn deze kosten volgens de staatssecretaris over deze vijf soorten verdeeld?

Hoofdstuk 5, p. 36: Aangegeven wordt dat PPI's variabele uitkeringen uit kunnen voeren, mits er geen verzekeringstechnische risico's bij de uitvoerder liggen. Verzekeraars mogen deze alleen uitvoeren als er wel verzekeringstechnische risico's bij de uitvoerder liggen. Houdt dit in dat verzekeraars alleen een variabele uitkering aan mogen bieden als het langlevingsrisico niet bij de deelnemers ligt, maar bij de verzekeraar herverzekerd is?

Contact

Deze reactie op het Wetsvoorstel 'Variabele pensioenuitkering' is een gezamenlijke reactie van Bedrijfstakpensioenfonds Metaal & Techniek (PMT), Bedrijfstakpensioenfonds van de Metalektro (PME) en pensioenuitvoeringsorganisatie MN.

Voor vragen en verdere toelichting op onze reactie kunt u contact opnemen met Patrick Janssen, Manager Public Affairs MN, via patrick.janssen@mn.nl